

ZÁSADY, BEZ KTERÝCH SE NEOBEJDEME

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. (Mt 5:17)

1. čtení: Matouš 5:13-20

Hlavní čtení: Deuteronomium 12:1-14

ÚVOD: ŽÁDNÝ ZÁKONÍK, ALE KÁZÁNÍ STÁRNOUCÍHO KAZATELE

Milí bratři, milé sestry,

tato kapitola otevírá takzvaný Deuteronomistický zákoník (Dt 12-26). Slovo „zákoník“ znamená souhrn právních norem. A vy si možná říkáte: *Jako by nestačilo, co jsme právě slyšeli. To, co jsi nám z Bible přečetl, je na hony vzdáleno našemu životu, našemu uvažování, současnému stavu církve i společnosti. A ještě k tomu slova jako „zákon“ či „právní normy“. My potřebujeme slyšet evangelium, které nás potěší. A ne zákony, které nás omezují a drtí. Naše církev se přece nazývá evangelickou, a ne „Česko-bratrskou církví zákonickou“.*

Tak to hned uveďme na pravou míru: Mojžíš není zákonodárce. Stárnoucí Mojžíš, který už za pár dní odejde k Pánu, povzbuzuje ty, které mu Bůh svěřil do péče. Vede Boží lid k životu, který má být prospěšný vděčností Hospodinu. Jeho posluchači se narodili na poušti. Slyšeli od svých rodičů, že je Hospodin vyvedl z egyptského zajetí svou mocí, svou vztaženou paží, svými zázračnými činy plnými lásky k lidu Izraele. Oni sami suchou nohou Rudé moře neprošli. Oni stojí kousek od břehů Jordánu. A chystají se vstoupit do odpočinutí. Do zaslíbené země.

Ovšem Mojžíš s nimi nepůjde. Mojžíš Jordán nepřekročí. Tento dlouholetý vůdce Izraele zemře v Moábských pustinách. Jemu bude pouze dáno zaslíbenou zemi zahlédnout. Co dělat v takovém případě? Smutnit? Uzavřít se do sebe a v šeru svého stanu očekávat smrt? Zahořknout? Stranit se lidí, kteří vstoupí do slíbené země, byť si to – na rozdíl od něj – vůbec nezaslouží? Ne! Mojžíš nezahořkne. Nezávidí druhým. Není dotčený. Není uražený. Mojžíš sebere všechny své poslední síly a začne lidem kázat. Zvěstuje jim dobrého Boha, který učinil všechno pro to, aby tito lidé vešli do vytouženého odpočinutí. Káže jim, aby se učili žít ve vděčnosti tomuto Zachránci. Vyzývá je, aby žili tak, že jejich drahý Zachránce bude oslaven. To nejsou zákony, co jim Mojžíš předkládá. To jsou kázání. Napomenutí. Výstrahy. Ale také slova potěšení a povzbuzení. Mojžíš není zákonodárce. On je především pastýř, který si přeje, aby jeho ovečky šly Božími cestami. On je učitel, který touží, aby se lidé drželi Božího slova. On je kazatel, který jim i nám do posledního dechu vysvětluje, kdo je Bůh. A jak před Bohem máme žít. Pro své vlastní dobro a k Boží slávě. Dobře. Pokusíme se číst Mojžíšovy výroky jako kázání či vyučování Božího slova. Tím ovšem nesmažeme ten propastný rozdíl mezi situací Božího lidu v době Mojžíše a naší současnou situací. Je mezi námi veliká propast dějin. Oni stojí na samé hranici zaslíbené země. My ne. Oni mají zničit všechny modly pohanských národů, které do té chvíle v zemi žily. My ne. Oni mají obětovat Hospodinu krvavé oběti. My ne. Oni mají hledat jedno místo, kde budou Hospodinu bohoslužebně sloužit. My ne. Co s tím, bratři a sestry? Co s tím textem, když je naše situace naprosto odlišná? Je nám vůbec k něčemu číst tato stará Mojžíšova kázání, vedle kterých Postila Mistra Jana Husa vypadá vlastně moderně? Ano, dějiny se nezastaví... Ale Boží duchovní principy jsou platné stále. Proto se musíme učit rozlišovat. Odhlédnout od historických jednotlivostí. A nechat se oslovit duchovními zásadami, z kterých všechny ty konkrétní příkazy a doporučení vycházejí.

Co tím mám na mysli? To vysvětlím na jednoduchém příkladu. Máma nám vždycky přikazovala, abychom si čistili zuby. Stáli jsme v koupelně. A ona řekla: *Stůj tady, před tímto zrcadlem. A čisti si kartáčkem zuby.* Držím se toho jejího příkazu do dnešních dnů? Ano i ne. Necestuji každé ráno a každý večer do Oder. Nezvoním na zvonek lidem, kteří v tom bytě bydlí po nás. Neprosím je, aby mě pustili do naší staré koupelny, protože právě tam si musím vyčistit zuby. A k tomu všemu: Už ani ty zuby, které mi máma nařizovala čistit, v ústech nemám. Vždyť to byly mléčné zuby. Tedy: Abych doslovně splnil dávný příkaz mojí mámy, musel bych si každý den v Odrách, na sídlišti Míru 9, ve čtvrtém patře čistit své mléčné zuby, které jsem ovšem dávno poztrácel. Takovým jednáním bych si brzo vysloužil svěrací kazajku. Na druhou stranu: Já se toho jejího příkazu stále držím. Čistím si zuby. Ale v Javorníku. Před jiným zrcadlem. A používám i mezizubní kartáčky, o kterých se nám před třiceti lety jen mohlo zdát. Literu mámina dávného příkazu neplním. Ale podle principu celého jejího příkazu jedním dím. Proti duchu toho příkazu jsem se neprovinil.

Přesně tak bychom měli přistupovat k Mojžíšovým doporučením. S vědomím, že jsou dobré a prospěšné pro náš život. Často ne v doslovném smyslu. Ale principy, které za nimi stojí, jsou platné stále. Protože přicházejí od dobrého a věčného Boha. Proto se také musíme modlit, aby nás při čtení Písma vedl Duch svatý. Aby nám ukazoval, jak Písmo vykládat, jak slovo Boží uvádět do naší současnosti, do našeho života. Snad se nám něco z toho podaří i dnes.

1. PROSTOR OČIŠTĚNÝ PRO HOSPODINA

Tak tedy: Tou první zásadou je čistota. Mojžíš nabádá své posluchače, aby v zaslíbené zemi zničili všechno, co tamním pohanským obyvatelům sloužilo k modloslužbě. K uctívání jiných božstev. Aby srovnali se zemí jejich posvátné kůly, sochy a oltáře. Aby dokonce přejmenovali všechna ta pohanská místa. Nic nemá v Izraeli připomínat předchozí modlářství. Protože pokud tyto zmínky na předchozí časy zachovají, stane se jim to nakonec léčkou. A oni sami nakonec propadnou ohavnému modlářství. (Dt 12:1-4.28-31)

Samozřejmě: Takové razantní příkazy my plnit nemůžeme a nesmíme. Nemůžeme přece chodit po javornických domácnostech a slídit, co všechno mají doma či na svých zahrádkách. Na druhou stranu: Naše vlastní domácnosti můžeme mít čisté. Například: Bible v naší knihovně nemusí být opřená o sochu meditujícího Buddha. A mobil, z kterého si čteme Boží slovo, nemusí sloužit ke sledování videí s urážlivým a pohoršujícím obsahem. Žijeme v konzumní společnosti. A tak i náboženská rozplizlost, kdy je všechno dovoleno, přímo kvete. Ruku v ruce s konzumem. Tím víc musíme uvažovat: Co z toho všeho, co vlastníme, našeho laskavého a svatého Boha uráží a pohoršuje? Co všechno z toho, co vlastníme, nás od Boha vlastně vzdaluje? A co všechno z toho, co se nám dostává pod kůži, má právo mít v srdci křesťana své místo? V srdci, ve kterém přece kraluje Kristus? Nový zákon tento duchovní princip, vycházející z prvních dvou příkázání Desatera, nezrušil. Naopak! Ještě jej podtrhl. Apoštol Pavel prohlašuje:

- ¹⁴ *Nedejte se zapřáhnout do cizího jha spolu s nevěřícími! Co má společného spravedlnost s nepravostí? A jaké spolužití světla s temnotou?* ¹⁵ *Jaký souzvuk Krista s Béliálem? Jaký podíl věřícího s nevěřícím?* ¹⁶ *Jaké spojení chrámu Božího s modlami? My jsme přece chrám Boha živého. Jak řekl Bůh: 'Budu přebývat a procházet se mezi nimi, budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.'* ¹⁷ *A proto 'vyjděte z jejich středu a oddělte se', praví Hospodin a 'ničeho nečistého se nedotýkejte, a já vás přijmu'* ¹⁸ *a 'budu vám Otcem a vy budete mými syny a dcerami, praví Hospodin zástupů'.* ^{7:1} *Když máme taková zaslíbení, moji nejmilejší, očistme se od každé poskvrny těla i ducha a přivedme k cíli své posvěcení v bázni Boží. (2K 6:14-7:1)*

I náš vlastní bohoslužebný prostor máme udržovat čistý. Čistý ne především od prachu, ale od modloslužby. Protože jen za naše domácnosti a jen za náš bohoslužebný prostor jsme přímo zodpovědní. Vaši předkové to pochopili takto: V javornickém kostele nesmí být žádná socha andělů a žádný obraz svatých. Ne snad proto, že by andělé a svatí byli úplně tabu. Naši předkové měli jen strach, že lid Boží se obrazy a sochami nechá svést na scestí. Že přestane uctívat a vzývat výhradně Hospodina, v Ježíši Kristu zjeveného. Že přestane pozorně naslouchat Božímu slovu. A já jsem jim za tuto radikální, mojžíšovskou, kalvinistickou, reformovanou zbožnost vděčný. Proč by měl krást, někdo či něco, v našem kostele pozornost Duchu svatému a jeho slovu?

Ale tím nemáme vyhráno. I naše kázání jsou žel někdy plná modlářství. Protože neoslavují Hospodina. Vyvyšují člověka. Jsou zaměřena na člověka, na jeho vlastní síly, na jeho vlastní kvality. A Bůh, který má mít hlavní slovo, jako by se ztrácel z našeho obzoru. Nedávno jsem četl, že jediný životaschopný model církve a jejího zvěstování, je mluvit o člověku. O jeho důstojnosti. O jeho nezadatelných právech. O jeho svobodě, kterou si musí udržet. Ale my máme mluvit o Bohu. O jeho důstojnosti. O jeho nezadatelném právu na člověka. O jeho lásce. O jeho milosti. O jeho svatosti. My máme mluvit o Bohu, jak se zjevil v Ježíši Kristu, jak se nám dává ve svém slovu poznat. I s vědomím, že tím se nemusíme trefit do vkusu mnohých lidí kolem nás. Tím budeme kráčet ve stopách apoštolů, kteří nekázali obecnou morálku. Nekázali o tom, že si člověk může věřit čemu chce, hlavně když bude hezky žít. Nekázali o tom, že všechny cesty vedou do nebe. Oni kázali Ježíše Krista. Apoštolů Petra a Jana za takové výroky tehdejší vedení židovského národa nepochválilo. Zabít je nemohli. Tak je dali alespoň zbičovat. A důrazně jim zakázali o Kristu mluvit. A co na to apoštolové? Lukáš píše:

- ⁴¹ *A oni odcházeli z velerady s radostnou myslí, že se jim dostalo té cti, aby nesli potupu pro jeho jméno.* ⁴² *Dále učili den co den v chrámě i po domech a hlásali evangelium, že Ježíš je Mesiáš. (Sk 5:41-42)*

To je tedy ta první zásada: Bůh, který nás v Ježíši Kristu zachránil z otroctví hříchu a smrti, tento Bůh má mít první a poslední slovo. Tento Bůh se má dostat ke slovu. Tento Bůh má dostat prostor v našich životech, v našich domácnostech, v našich kostelech a modlitebnách, při našich bohoslužbách. Tento Bůh – a ne jiní bohové, a ne jiné síly, a ne člověk. A pokud to znamená, že si musíme trochu uklidit, pak to jistě rádi uděláme. Vždyť náš laskavý Bůh, který si nás v Kristu zamiloval, za tu trochu námahy rozhodně stojí.

2. JEDEN BŮH – JEDNO MÍSTO – JEDEN CHRÁM

A s tím úzce souvisí další Mojžíšův důraz: Aby Boží lid vyhledával místo, kde bude Hospodinu sloužit. Jedno místo, které si jejich jediný Bůh sám vyvolí. Jedno místo, ve kterém spočine jeho jméno. V dějinách lidu Izraele to byla nejdřív svatyně v Šílo. (Joz 18:1) Pak Mispa, za časů proroka Samuele. (1S 7:12) Dále také Nób. (1S 21:1-6) Za časů krále Davida stánek úmluvy stál v Gibeónu, zatímco schrána smlouvy už přebývala na hoře Sión. (1Pa 16:1.37-42) Až za krále Šalomouna byl na Boží popud vybudován velkolepý Chrám v Jeruzalémě, ve kterém přebývala i schrána úmluvy. Izraelci tedy měli nakonec sloužit svému jedinečnému Bohu na jedinečném místě: V jeruzalémském Chrámu.

Tam chodili chválit Hospodina ještě i učedníci Pána Ježíše, po vylití Ducha svatého, i když ne výhradně. Oni se scházeli také po domech, k domácím bohoslužbám. A Ježíš? Ten opakovaně přicházel do jeruzalémského Chrámu. Ale také sloužil v mnohých synagógách po celém Izraeli. Nepřebýval jen v Chrámu a v jeho nádvoří. A co my? My rozhodně nemusíme podnikat nákladné cesty do Jeruzaléma a modlit se u Zdi nářků, která po Chrámu ještě zbyla. Vždyť Ježíš sám řekl:

- ²¹ *...přichází hodina, kdy nebudete ctít Otce ani na této hoře ani v Jeruzalémě. ²³ Ale přichází hodina, ano již je tu, kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě. A Otec si přeje, aby ho lidé takto ctili. ²⁴ Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě."* (J 4:21-24)

Takže: Na konkrétním místě vlastně nezáleží! Důležité je, abychom se přitom sytili Boží pravdou, což je jeho slovo. A aby nás tím vším provázal Duch svatý. Na druhou stranu, bratři a sestry: I my máme sloužit Bohu na místě, které Bůh pro nás připravil. Na konkrétním místě, které pro nás přichystal. Kde? Třeba zde! Copak Bůh nevložil vašim předkům do srdce touhu, aby po mnoha desetiletích útlaku a pohany postavili právě tento kostel? Aby se právě zde konaly bohoslužby v Duchu a v pravdě? A že je tento kostel starý? A že v něm máme dřevěné lavice, ve kterých se nesedí úplně pohodlně? No, a co jako? Bůh zřejmě pořád chce, abychom se scházeli právě zde k nedělním bohoslužbám, jako to činili vaši předkové. Kdyby to nechtěl, kostel by zchátral. Žádné lavice bychom neopravovali. O náš dům modlitby bychom se tak poctivě nestarali. A kostel by nám brzo spadl na hlavu. Kdyby to Bůh nechtěl, dal by nám do srdce něco jiného. Nějaký jiný objekt pro bohoslužby. Nějaké jiné místo.

Ale při tom všem my dobře víme, že chrám Ducha svatého netvoří ani kameny, ani zdivo, ani podlaha, ani střecha, ani ty lavice. Chrám Ducha svatého tvoří společenství svatých, kteří se scházejí ve jménu Ježíše Krista. Podle slova našeho Spasitele:

- *Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.* (Mt 18:20)

My nejsme vázáni na konkrétní budovu. Nejsme vázáni ani na konkrétní místo. Jsme vázáni na Krista. Slovy apoštola Pavla:

- ²⁰ *Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a úhelným kamenem sám Kristus Ježíš. ²¹ V něm je celá stavba pevně spojena a roste v chrám, posvěcený v Pánu; ²² v něm jste i vy společně budování v duchovní příbytek Boží.* (Ef 2:20-22)

I tento dům zřejmě jednou zchátrá a spadne. I tento kostel zřejmě jednou vezme za své. Ale církev Kristova nespadne, nezboří se, nepromění se v prach a popel. Církev, ten duchovní chrám, jehož základem je Kristus, je totiž věčná.

Zatímco tedy v Mojžíšově době lidé vyhlíželi jeden oltář a jeden chrám, my to všechno už prožíváme. Jedním chrámem je shromážděná církev Kristova. A jedním oltářem je ukřižovaný a vzkříšený Kristus. Ten, který je navěky uprostřed nás. Ten, který je na věky věků s námi.